

ประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา

สมบูรณ์ วัฒนะ

Teaching Effectiveness of History of Buddhism Course

in The Bachelor of Arts Program in Religious Studies

Somboon Watana

วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

College of Religious Studies, Mahidol University, Salaya, Phutthamonthol 4, Nakhorn Prathom, 73170

Corresponding author. E-mail address: somboon.wat@mahidol.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ในปีการศึกษา 2557 ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล และ 2) สำรวจข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ในภาคการศึกษาที่ 1/2557 จำนวน 68 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย = 4.18, SD = 0.74 และ 2) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าอาจารย์มีความตั้งใจในการสอน สอนให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นอย่างดี และต้องการให้มีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา มาสอนร่วมกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งต้องการให้มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ให้มากขึ้น เพื่อให้เห็นสถานที่จริงและเพิ่มความสนใจในรายวิชาได้มากขึ้น และจากการสัมภาษณ์โดยมากประทับใจและได้ประโยชน์จากกิจกรรมทัศนศึกษา ต่างเห็นว่าการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่มทำคลิปวิดีโอในโปรแกรมยูทูบ ได้สร้างการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้นเพราะต้องรับผิดชอบงานด้วยตนเอง ได้ทักษะการรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม การประยุกต์ใช้โปรแกรมสังคมออนไลน์อย่างเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

คำสำคัญ: ประสิทธิผลการสอน รายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา

Abstract

The research aims to 1) study students evaluation of teaching effectiveness of History of Buddhism Course in the Bachelor of Arts Program in Religious Studies and 2) examine the comments and suggestions regarding teaching and learning management. The samples are 68 students of B.A. degree in 1st Semester/2014. The research tools are questionnaire and in-depth interview guideline. The statistics used in this study are mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (SD).

The results of the research are as follows: 1) teaching effectiveness of History of Buddhism Course is totally at the high level $\bar{X} = 4.18$, SD = 0.74 and 2) comments and suggestions toward teaching revealed that the samples generally acknowledged that teacher is good in teaching and educating students as well. Students mostly appreciated the field trip activity. For suggestion, teacher should invite experts to teach in the course. Data from interview indicated that all the samples impressed and received some certain advantage from excursions. They all agreed that learning through group activities by creating and presenting some videos on social network program could helped them better learning and understanding more because they as a teamwork can do on data editing, and application of social network online for benefit of learning.

Keywords: Teaching Effectiveness, History of Buddhism Course, Bachelor of Arts Program in Religious Studies

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2542, น. 7) การจัดการสอนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ คือ ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ ความรับผิดชอบนี้ จึงเป็นความรับผิดชอบของครูผู้สอนที่จะต้องพัฒนากระบวนการสอนของผู้สอน ดังที่ Richard Elmore (as cited in Barry, 2010, p. 2) ได้กล่าวไว้ว่า “การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างมุ่งแต่ปรับปรุงโครงสร้างหลักสูตร แต่ควรเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนของครู โรงเรียนที่เป็นเลิศ คือ โรงเรียนที่มีแนวคิดที่ชัดเจนในเรื่องวิธีการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนที่ต้องการสร้าง แล้วจึงออกแบบโครงสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการจะสร้าง” ดังนั้น หลักสูตรการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา จึงควรให้ความสำคัญต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ วิธีการเรียน และการแสวงหาความรู้มากกว่าเรียนจากเนื้อหาสำเร็จรูป และต้องจัดการเรียนรู้เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือค้นคว้าและทำงานด้วยตนเอง ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นเร่งเร้าให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (ประกอบ บุรัตน์, 2538, น. 5, อ้างถึงใน โอภาส จ่าแกะ, 2551, น. 2)

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล เริ่มเปิดสอนเมื่อปีการศึกษา 2540 จนถึงปัจจุบัน ปีการศึกษา 2557 ได้สร้างบัณฑิต 15 รุ่น กว่า 600 คน มีพันธกิจโดยตรงในการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ในการสร้างบัณฑิตที่พึงประสงค์นี้ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่นำไปสู่ความสำเร็จตามที่มุ่งหวัง คือ กระบวนการในการสร้าง นั่นก็คือ การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพย่อมสามารถสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการการศึกษาได้รับความมั่นใจว่ามีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง

ได้รับการตรวจสอบคุณภาพเพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ตระหนักถึงความสำคัญของระบบคุณภาพของการจัดการศึกษาว่าเป็นระบบที่จะทำให้การจัดการศึกษาของหลักสูตรฯ เกิดการพัฒนาขึ้น ซึ่งจะเกิดผลดีต่อนักศึกษาที่จะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ จากนโยบายของมหาวิทยาลัยมหิดลตามแผนยุทธศาสตร์ (2556-2559) ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างการศึกษาเพื่อการเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าประสงค์หลักเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา นำพาสุข (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557, น. 25-27) ปัจจัยสำคัญในการสร้างบัณฑิตให้ได้ตามเป้าประสงค์ดังกล่าว คือ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถบรรลุเป้าประสงค์ได้ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด การทบทวนด้านการศึกษา เรื่อง การเรียนการสอน นับว่ามีความสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ รายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา (ศศศ 315) เป็นวิชาเอกเลือกในกลุ่มวิชาพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา ฉบับ พ.ศ.2550 เป็นรายวิชาที่ศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย และการแผ่ขยายของพระพุทธศาสนาในประเทศจีน เกาหลี ญี่ปุ่น และประเทศในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ เน้นวิธีการและลักษณะของการแผ่ขยาย รูปแบบและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรพระพุทธศาสนา ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับโครงสร้างทางสังคมการเมืองและศาสนาดั้งเดิมที่มีอยู่ในประเทศต่างๆ ที่พุทธศาสนาแพร่ขยายไปถึง รวมทั้งสภาพปัจจุบันของพุทธศาสนาในเอเชีย การสอนรายวิชานี้ ยังไม่เคยได้ทำการทบทวนการเรียนการสอนมาก่อน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้สอนรายวิชานี้ จึงประสงค์ทบทวนเพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอน เพื่อจะได้ทราบว่าการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่ผู้สอนได้กำหนดไว้นั้น และได้ดำเนินการสอนไปแล้วนั้น วิธีการใดเหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด และวิธีการใดควรได้รับการพัฒนาหรือยกเลิกไป เพื่อจะได้นำผลการวิจัยที่ได้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียนมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินงานตามระบบคุณภาพของมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องความสำคัญต่อระบบคุณภาพที่เน้นกระบวนการ P-D-C-A ของ Deming Cycle (มหาวิทยาลัยมหิดล ระยะที่ 3 ปีงบประมาณ 2555, 2555, น. i) ในระบบคุณภาพนี้ ถ้ากระบวนการดำเนินงานเป็นไปอย่างสม่ำเสมอและจริงจังตามวงจรของ P = Plan (วางแผน) D = Do (ปฏิบัติ) C = Check (ติดตามตรวจสอบโดยการวัดผลประเมินผล) และ A = Act (พัฒนาการปฏิบัติงานบนฐานข้อมูลของผลที่ได้จากการวัดผลประเมินผล) ย่อมก่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างต่อเนื่องและเกิดการพัฒนางานสู่ความเป็นเลิศได้ อีกทั้ง ยังจะเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนบริหารจัดการด้านการจัดการศึกษาของหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นไปตามหลักการประกันคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษาและสอดคล้องกับตัวชี้วัดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ในปีการศึกษา 2557 ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อสำรวจข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนรายวิชานี้ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 จำนวนทั้งหมด 86 คน ที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา (ศศศ 315) ในภาคการศึกษาที่ 1/2557 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัย

มหิดล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากประสบการณ์ในการสอนรายวิชานี้ในระยะ 4 ปีการศึกษาที่ผ่านมา และผ่านการปรับปรุงแก้ไขโดยทีมวิจัยของวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญ จึงนำไปใช้ในการสอบถามและสัมภาษณ์แบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการสอน และตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ แจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 86 คน ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์พร้อมวิเคราะห์ข้อมูลกลับมาจำนวน 68 ชุด คิดเป็นกลุ่มตัวอย่าง 68 คน หรือร้อยละ 79.06 จากประชากรทั้งหมด 86 คน และได้เลือกสัมภาษณ์นักศึกษาอีก 10 คนที่เข้าเรียนทุกครั้ง และขาดเรียนไม่เกิน 3 ครั้งจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม 68 คน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์คำตอบของคำถามแบบปลายปิดแบบประเมินค่า 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การประเมินระดับความคิดเห็นต่อการสอน มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง ประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ภาคการศึกษาที่ 1/2557 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา พบว่า

ตารางที่ 1 การศึกษาประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา

ประสิทธิผลการสอน	ระดับประสิทธิผลการสอน		
	$\bar{X}$	SD	การแปลผล
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย	4.11	0.85	มาก
1.1 ได้รับความสะดวกสบายในการสื่อสาร และค้นหาข้อมูลต่างๆ เช่น PowerPoint ที่อาจารย์ใช้บรรยาย หนังสืออู่ที่อาจารย์แนะนำ การถามข้อสงสัย และการรับฟังข่าวสารต่างๆ จากโปรแกรมอินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก ของอาจารย์	4.10	0.90	มาก
1.2 การเตรียมตัวสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมฝึกสมาธิ 5 นาที ทำให้นักศึกษามีความพร้อมในการเรียน และทำให้รู้สึกผ่อนคลายในตัว	4.01	0.92	มาก
1.3 การบรรยาย และการตอบคำถามของอาจารย์ผู้สอนทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.24	0.73	มาก
2. ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลุ่ม	4.27	0.72	มาก
2.1 กิจกรรมกลุ่มทำคลิป์วิดีโอทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	4.12	0.74	มาก
2.2 กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และได้รับความเพลิดเพลิน	4.43	0.71	มาก
3. ด้านพัฒนาการของการเรียนรู้	4.06	0.75	มาก
3.1 ได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเชิงลึกและเชิงกว้าง	3.94	0.77	มาก
3.2 ได้รับความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในอินเดีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น	3.99	0.76	มาก
3.3 สามารถเชื่อมโยงประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาจากอินเดียและประเทศต่างๆ ได้	4.10	0.73	มาก
3.4 ตระหนักในความสำคัญของพระพุทธศาสนา เกิดความรักและหวงแหนในฐานะเป็นบ่อเกิดอารยธรรมไทย	3.99	0.80	มาก
3.5 กระบวนการเรียนรู้รายวิชานี้ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมผ่านกิจกรรมทำคลิป์วิดีโอเพื่อนำเสนอ	3.93	0.83	มาก
3.6 กระบวนการเรียนการสอนในรายวิชานี้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสมาชิกในกลุ่ม	4.01	0.78	มาก
3.7 กระบวนการเรียนการสอนรายวิชานี้ฝึกฝนให้นักศึกษาเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น โปรแกรมยูทูป อีเมล เฟซบุ๊ก ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้	4.28	0.70	มาก
3.8 การได้เรียนรายวิชานี้ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจพระพุทธศาสนามากขึ้นและเข้าใจรายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอื่นๆ ในหลักสูตรมากขึ้น	4.31	0.69	มาก
4. ด้านการวัดผลประเมินผล	4.16	0.75	มาก
4.1 คำถามในการสอบกลางภาคและปลายภาค สามารถวัดความรู้ของนักศึกษาได้	4.18	0.80	มาก
4.2 นักศึกษาพึงพอใจต่อผลการเรียนที่ได้ว่าเป็นไปตามความพยายามในการเรียนความสามารถของตนเอง	4.15	0.71	มาก
5. ด้านความพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเรียนในรายวิชานี้โดยภาพรวม	4.32	0.63	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	4.18	0.74	มาก

จากตารางที่ 1 การศึกษาประสิทธิผลการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.18$, SD = 0.74 และวิเคราะห์รายข้อจากข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาต่ำสุดได้ ดังนี้

ข้อ 2.2 กิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ และได้รับความเพลิดเพลิน ของด้านที่ 2 ด้านการ

จัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.43$, SD = 0.71 ด้านที่ 5 พึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเรียนในรายวิชานี้โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.32$, SD = 0.63 ข้อ 3.8 การได้เรียนรายวิชานี้ ทำให้มีความเข้าใจพระพุทธศาสนามากขึ้นและเข้าใจรายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอื่นๆ ในหลักสูตรมากขึ้น ของด้านที่ 3

ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.31$, SD = 0.69 ข้อ 3.7 กระบวนการเรียนการสอนรายวิชานี้ ฝึกฝนให้นักศึกษาเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น โปรแกรมยูทูป อีเมล เฟซบุ๊ก ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.28$, SD = 0.70 ข้อ 1.3 การบรรยาย และการตอบคำถามของอาจารย์ผู้สอนทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ของด้านที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.24$, SD = 0.73 ข้อ 4.1 คำถามในการสอบกลางภาคและปลายภาค สามารถวัดความรู้ของนักศึกษาได้ ของด้านที่ 4 ด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.18$, SD = 0.80 ข้อ 4.2 นักศึกษาพึงพอใจต่อผลการเรียนที่ได้ ว่าเป็นไปตามความพยายามในการเรียน ความสามารถของตนเอง ของด้านที่ 4 ด้านการวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.15$, SD = 0.71 ข้อ 2.1 กิจกรรมกลุ่มทำคลิปวิดีโอทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ของด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.12$, SD = 0.74

รองลงมา ข้อ 3.3 สามารถเชื่อมโยงประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาจากอินเดียและประเทศต่างๆ ได้ ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.10$, SD = 0.76 เท่ากับข้อ 1.1 ได้รับความสะดวกสบายในการสื่อสาร และค้นหาข้อมูลต่างๆ เช่น PowerPoint ที่อาจารย์ใช้บรรยาย หนังสืออีบุ๊กที่อาจารย์แนะนำ การถามข้อสงสัย และการรับฟังข่าวสารต่างๆ จากโปรแกรมอินเทอร์เน็ตเฟซบุ๊กของอาจารย์ ของด้านที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย ที่อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.10$, SD = 0.90 ข้อ 1.2 การเตรียมตัวสู่บทเรียนด้วยกิจกรรมฝึกสมาธิ 5 นาที ทำให้ท่านมีความพร้อมในการเรียน และทำให้รู้สึกผ่อนคลายในตัว ของด้านที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.01$,

SD = 0.92 เท่ากับข้อ 3.6 กระบวนการเรียนการสอนในรายวิชานี้ทำให้นักศึกษาได้ฝึกฝนตนเองให้มีความรับผิดชอบตนเองและสมาชิกในกลุ่ม ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.01$, SD = 0.78 ข้อ 3.2 ได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในอินเดีย จีน เกาหลี ญี่ปุ่น ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.99$, SD = 0.76 เท่ากับข้อ 3.4 ตระหนักในความสำคัญของพระพุทธศาสนา เกิดความรักและหวงแหนในฐานะเป็นบ่อเกิดอารยธรรมไทย ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.99$, SD = 0.80 ข้อ 3.1 ได้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเชิงลึกและเชิงกว้าง ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.94$, SD = 0.77 และสุดท้าย ข้อ 3.5 ในกระบวนการเรียนรู้อยู่ในรายวิชานี้ได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีมผ่านกิจกรรมทำคลิปวิดีโอเพื่อนำเสนอ ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.93$, SD = 0.83

เมื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยแยกออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ในด้านที่ 1 วิธีการสอนแบบบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.11$, SD = 0.85 ด้านที่ 2 วิธีการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.27$, SD = 0.72 ด้านที่ 3 พัฒนาการของการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.06$, SD = 0.75 ด้านที่ 4 การวัดผลประเมินผล อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.16$, SD = 0.75 และด้านที่ 5 ความพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเรียนในรายวิชานี้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 4.32$, SD = 0.63 จะเห็นได้ว่า ด้านที่ 5 ความพึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเรียนในรายวิชานี้โดยภาพรวม ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านที่ 2 วิธีการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม ด้านที่ 4 การวัดผลประเมินผล ด้านที่ 1 วิธีการสอนแบบบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอน และด้านที่ 3 พัฒนาการของการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ทุกด้านมีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

ในส่วนการศึกษาเพื่อสำรวจข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า

1) สรุปข้อความคิดเห็นอื่นๆ และข้อเสนอแนะอื่นๆ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อาจารย์มีความตั้งใจในการสอน สอนให้ความรู้แก่นักศึกษาเป็นอย่างดี และต้องการให้เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญในรายวิชาประวัติศาสตร์ พระพุทธศาสนาสอนร่วมกับอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น อีกทั้ง ต้องการให้จัดกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ให้มากขึ้น เพื่อให้เห็นสถานที่จริง และเพิ่มความสนใจในรายวิชาได้มากขึ้น

2) จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 10 คน โดยใช้คำถามแบบมีโครงสร้าง ทุกคนประทับใจและได้ประโยชน์จากกิจกรรมทัศนศึกษา และต่างให้การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมทัศนศึกษามากยิ่งขึ้น ดังการให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ประทับใจกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่มาก ตื่นตาตื่นใจกับอยุธยา โบราณสถานของไทยสมัยโบราณมาก เป็นกิจกรรมที่ดีมากและก็ประหยัดค่าใช้จ่ายเพราะทางคณะได้ออกค่าเดินทางให้ส่วนมาก อยากให้จัดบ่อยๆ ทุกเทอมได้ยิ่งดี” “การที่ได้ไปศึกษาในสถานที่จริง ทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ สถานที่นั้นๆ มากขึ้น เพราะเราได้ไปเห็นไปพบของจริง เข้าใจได้ง่ายกว่าการฟังบรรยายและจินตนาการเอาเอง” “ได้ศึกษาหาความรู้จากสถานที่จริง ได้ทำกิจกรรมร่วมกับอาจารย์และเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน ได้เห็นคุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่ก่อตัวขึ้นอย่างยาวนานตามกาลเวลา ความเจริญรุ่งเรือง ความเสื่อมสลาย ความเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ยังคงเห็นผลในปัจจุบัน ทำให้เกิดความตระหนักและสำนึกในคุณค่าของประวัติศาสตร์ และคุณูปการของพุทธศาสนา” และ “ได้รับประโยชน์เป็นอย่างมาก คือ ได้ลงสัมผัสสิ่งที่เราเรียน หรือสิ่งที่เราสงสัยว่าที่เราเรียนมากับสิ่งที่เราเห็นในสถานที่จริงนั้นเป็นอย่างไร พร้อมกันนั้นยังได้รับความรู้ใหม่ ๆ จากวิทยากรที่ถือว่า เป็นความรู้ที่แปลกใหม่แก่นักศึกษาอีกด้วย ท้ายที่สุด คือ ได้เห็นความตระหนักที่อยากรู้ของนักศึกษาแต่ละคนได้เป็นอย่างดี”

ทุกคนต่างเห็นว่า การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมกลุ่มทำคลิปวิดีโอลงในโปรแกรมยูทูปได้สร้างการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้นเพราะต้องรับผิดชอบ ค้นหาข้อมูล ตัดต่อ จัดลำดับ บรรยายประกอบ ได้ทักษะการรับผิดชอบ

การทำงานเป็นทีม การประยุกต์ใช้โปรแกรมสังคมออนไลน์อย่างเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ดังตัวอย่างการให้สัมภาษณ์ที่ว่า “ทำให้การเรียนรู้มีรูปแบบการทำความเข้าใจในบทเรียนอีกแบบที่เข้าใจง่าย และมีความน่าสนใจทั้งภาพประกอบและเสียงที่กระตุ้นให้เกิดความน่าสนใจในเนื้อหาประเด็นต่างๆ มากขึ้น นอกจากนี้ ในการนำเสนอผลงานในส่วนต่างๆ ยังช่วยให้สมาชิกร่วมมือกันในการสร้างสรรค์วิดีโอให้เกิดความน่าสนใจ” “วิธีการสอนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุดที่ในรายวิชานี้ก็เห็นว่าการนำเสนอผลงานด้วยการทำวิดีโอทัศนังในเว็บไซต์ยูทูปที่น่าสนใจ เพราะการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตเป็นสิ่งที่ดูไม่ค่อยมีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้มากนัก อาจเนื่องมาจากทั้งการกระตุ้นจากภายในและจากภายนอก ดังนั้น การนำเสนอด้วยการนำความรู้ทางประวัติศาสตร์มานำเสนอในรูปแบบของวิดีโอจึงทำให้น่าสนใจ และเกิดแรงจูงใจที่จะไปศึกษาค้นคว้าต่อ แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับว่าในการนำเสนอในแต่ละเรื่องมีความน่าสนใจและกระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นของผู้ดูได้มากน้อยเพียงใดด้วย” “เข้าถึงสื่อการเรียนการสอนได้ง่าย รู้ข่าวประชาสัมพันธ์ต่างๆ อาจารย์สามารถดูแลนักศึกษาได้อย่างทั่วถึง” และ “หลักๆ คิดว่าคงไม่พ้นเรื่องของความรวดเร็วในการสื่อสารหรือประสานงาน เพราะถ้าหากไม่มีเฟซบุ๊กและอาจารย์ทำการติดต่อกับนักศึกษาผ่านทางอีเมล ส่วนตัวคิดว่า มันอาจจะยุ่งยากเกินไป เพราะส่วนใหญ่นักศึกษาจะไม่ค่อยใช้อีเมลกัน ทางเลือกในการติดต่อระหว่างกันผ่านทางเฟซบุ๊ก ถือว่าเป็นช่องทางที่ดีที่สุดแล้ว ทั้งสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่าย แต่บางทีอาจมีการติดต่อประสานงานที่ผิดพลาดบ้าง ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และข้อมูลเองก็ไปไวกว่าที่เราคิด อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดในวงกว้างกว่าจะแก้ก็สายไปแล้ว ดังนั้น ถือว่ามีทั้งประโยชน์และส่วนที่ควรปรับปรุง” “เพราะในการเรียนรู้ได้ใช้ทักษะต่างๆ เช่น การหาความรู้ และใช้เทคโนโลยี การมีปฏิสัมพันธ์เพื่อสื่อสารกับเพื่อนในกลุ่มในการทำงานตามอาจารย์มอบหมาย ทำให้เกิดการพัฒนาด้านเหล่านี้เพิ่มขึ้น” และ “ส่วนตัว คิดว่า พบความเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมทำวิดีโอนำเสนอและกิจกรรมทัศนศึกษาออกสถานที่ ในส่วนของกิจกรรมจัดทำวิดีโอเสนอนั้น ทางกลุ่มก็มีทั้งพระและฆราวาส ทำให้เกิดการพูดคุยกันในกลุ่ม

มีปฏิสัมพันธ์ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน สืบค้นข้อมูลและนำมาถกเถียงกันอย่างเปิดเผย และทำให้เรารู้สึกว่ามีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ในกลุ่มมากขึ้น เหมือนเราก็คือสมาชิกคนสำคัญในกลุ่ม และคนอื่นก็ให้ความสำคัญกับเรา และตัวเราเองก็รู้สึกให้ความสำคัญกับงานที่เราได้รับมอบหมายด้วย ทำให้เกิดการพัฒนาตัวเองในระดับหนึ่งที่พึงพอใจมาก”

สำหรับการให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างต่อด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีประโยชน์ต่อการเข้าใจเนื้อหา ดังการให้สัมภาษณ์ที่ว่า “การได้ฟังอาจารย์อธิบายประกอบกับการได้อ่านและจดบันทึกเนื้อหาในสื่อ PowerPoint ทำให้นักศึกษาเข้าใจในบทเรียน เพราะเป็นการทำให้สมองได้ทำหน้าที่รับรู้ คิด และจดจำไปพร้อม ๆ กัน ในเรื่องของ การปรับปรุง ซ้ำพเจ้าคิดว่า การบรรยายประกอบ PowerPoint นี้ดีอยู่แล้ว ไม่มีอะไรต้องปรับปรุง แต่ควรมีการพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป” “ระหว่างเรียนดู PowerPoint ก็เข้าใจในขณะที่ยังสอนไปด้วยและสามารถนำกลับมาอ่านทำความเข้าใจได้อีกเรื่อย ๆ” “ทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย เพราะเนื้อหาในการบรรยายนั้น ไม่เยิ่นเย้อเกินไป และใช้ศัพท์ที่ทำให้ นักศึกษาอ่านและเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือบางศัพท์นักศึกษาไม่เข้าใจ อาจารย์ก็จะสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้” และ “ในส่วนของตัวเอง PowerPoint หรือเนื้อหาที่นำมาเสนอนั้น คิดว่าพอดีครับ ในส่วนของการบรรยายประกอบก็ดีครับ ทำให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น อธิบายเนื้อหาหรือศัพท์บางศัพท์ที่ไม่เข้าใจให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น”

อภิปรายผล

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการสอน รายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{x} = 4.18$, $SD = 0.74$ เมื่อพิจารณาข้อ 5 อันดับแรกที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปห้าตัว สามารถอภิปรายได้ว่า

อันดับ 1 ข้อ 2.2 กิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่ ทำให้เกิดการเรียนรู้ และได้รับความเพลิดเพลิน ของด้าน

ที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลุ่ม สอดคล้องกับการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 คน ที่แสดงความคิดเห็นความประทับใจและอยากให้มีการทัศนศึกษาในรายวิชานี้มากขึ้นเพราะจะได้เห็นสถานที่จริง และสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง 10 คน ที่ต่างได้แสดงความคิดเห็นสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนนี้ว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนรู้

อันดับ 2 ด้านที่ 5 พึงพอใจและได้รับประโยชน์จากการเรียนในรายวิชานี้โดยภาพรวม สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ต่างเห็นว่า ทำให้มีความเข้าใจเรื่องพัฒนาการ ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาแบบเป็นขั้นตอนมากขึ้น และสามารถเรียนรู้เนื้อหาทั้งหมดได้แบบรวดเร็ว ไม่ยืดเยื้อจนเกินไป ชอบงานที่อาจารย์มอบหมายให้ทำ เช่น คำถาม 10 ข้อ เพราะทำให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และยังได้ความรู้มากมายจากหลายๆ แหล่งที่มา ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ เว็บไซต์ เอกสารประกอบการเรียนของอาจารย์ และยังทำให้เป็นคนขยันมากขึ้น

อันดับ 3 ข้อ 3.8 การได้เรียนรายวิชานี้ทำให้มีความเข้าใจพระพุทธศาสนามากขึ้นและเข้าใจรายวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอื่นๆ ในหลักสูตรมากขึ้น ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการของการเรียนรู้ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ต่างเห็นว่า สิ่งที่ได้รับมากที่สุดก็คือเป็นความรู้ ได้รับความรู้ประวัติศาสตร์พุทธได้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ทำให้ทราบความเป็นมาความเป็นไปของพระพุทธศาสนา และแทบไม่น่าเชื่อว่าอินเดีย ดินแดนที่เป็นแหล่งกำเนิดของพระพุทธศาสนา จะมีช่วงเวลาหนึ่งที่พุทธศาสนาหายสาบสูญนานถึง 700 กว่าปี และผู้ที่บุกเบิกพุทธศาสนาขึ้นอีกครั้งกลับเป็นชาวตะวันตกและทำให้มีความรู้ในเรื่องของประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนาในสมัยพุทธกาลว่าเป็นอย่างไร และมีสถานการณ์อย่างไร เกิดอะไรขึ้นบ้าง

อันดับ 4 ได้แก่ ข้อ 3.7 กระบวนการเรียนการสอนรายวิชานี้ฝึกฝนให้นักศึกษาเกิดทักษะในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ เช่น โปรแกรมยูทูป อีเมล เฟซบุ๊ก ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ของด้านที่ 3 ด้านพัฒนาการของการเรียนรู้ สอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ว่าทำให้การเรียนรู้มีรูปแบบการทำความเข้าใจในบทเรียน

อีกแบบที่เข้าใจง่าย และมีความน่าสนใจทั้งภาพประกอบ และเสียงที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจในเนื้อหาประเด็นต่าง ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดการพูดคุยกันในกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ในการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน สืบค้นข้อมูล และนำมาถกเถียงกันอย่างเปิดเผย และทำให้เรารู้สึกว่ามีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในกลุ่มมากขึ้น ทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญในการร่วมกันทำงานให้สำเร็จ

อันดับ 5 ได้แก่ ข้อ 1.3 การบรรยาย และการตอบคำถามของอาจารย์ผู้สอนทำให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ของด้านที่ 1 ด้านการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยาย สอดคล้องกับการให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ว่า การได้ฟังอาจารย์อธิบายประกอบกับการได้อ่านและจดบันทึกเนื้อหาในสื่อ PowerPoint ทำให้นักศึกษาเข้าใจในบทเรียน เพราะเป็นการทำให้สามารถดู PowerPoint ที่เข้าใจในขณะที่ยังมีอาจารย์สอนไปด้วยและสามารถนำกลับมาอ่านทำความเข้าใจได้อีกเรื่อยๆ ทำให้เข้าใจในเนื้อหาได้ง่าย เพราะเนื้อหาในการบรรยายนั้น ไม่เยิ่นเย้อเกินไป และใช้ศัพท์ที่ทำให้นักศึกษาอ่านและเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือบางศัพท์นักศึกษาไม่เข้าใจ อาจารย์ก็สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้

จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา การแสดงข้อคิดเห็นและการให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นกิจกรรมกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมาก เช่น กิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดทัศนศึกษา การให้ทำงานกลุ่มและนำเสนอผ่านโปรแกรมยูทูป และการมอบหมายงานให้ตอบคำถามรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่พัฒนาการเรียนรู้อย่างมาก แสดงว่า กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ได้ประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกันทั้งจากผลการศึกษาจากแบบสอบถามและการเสนอข้อคิดเห็นและการให้สัมภาษณ์ที่เป็นเช่นนั้น เพราะสอดคล้องกับพฤติกรรมทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ยังเป็นวัยรุ่นอยู่ในช่วงอายุเฉลี่ย 20 ปี ที่ต้องการการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยยังพบว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายโดยอาจารย์ผู้สอนก็ได้รับคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นกัน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ก็เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายของอาจารย์ผู้สอนทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา มากเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาค้นคว้าของ ฉันทนา ปาปัดถา เรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร” ที่พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.พระนคร อยู่ในระดับมาก และประสิทธิภาพการเรียนรู้อันเพิ่มขึ้นหลังเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มทร.พระนคร อยู่ในระดับมาก (ฉันทนา ปาปัดถา, 2554, น. 100-110) และงานวิจัยของ พระใบฎีกาเทียนชัย เมธังการ (แก้วตมตา) เรื่อง ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียน เขตพื้นที่อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ที่พบว่า ระดับประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตพื้นที่อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (พระใบฎีกาเทียนชัย เมธังการ (แก้วตมตา), 2554, น. 1-2) จากการอภิปรายนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสำคัญสูงต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนการสอนจึงจะเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ วัฒนะ เรื่อง ความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา ที่ได้ประเมินด้านการจัดการเรียนการสอนได้ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก (สมบูรณ์ วัฒนะ, 2558, น. 1) เช่นกัน จากผลงานวิจัยที่ยกมาสนับสนุนทั้งหมดนี้ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ควรที่จะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลให้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งหมายความว่า การจัดการเรียนการสอนควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และให้เหมาะสมกับผู้เรียน จึงจะเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้ ดังผลการวิจัยเรื่อง “A Study on Teaching Effectiveness of Self-

Financing Engineering College Teacher in Kerala” ของ R. Renjith Kumar & Fezeena Khadir ที่ได้สรุปประเด็นสำคัญจากการวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาว่า ต้องให้ความสำคัญต่อคุณภาพการสอน และต้องพัฒนาบทบาทในการสอนของผู้สอนอย่างต่อเนื่องจึงจะสามารถเพิ่มคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของนักศึกษาได้ (Kumar, & Khadir, 2013, p. 1)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า การสอนมีประสิทธิผล และสามารถนำไปใช้ในการสอนได้ โดยเพิ่มกิจกรรมทัศนศึกษาสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาและเสริมด้วยเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยในการสอนเพื่อให้เกิดความรู้จากมุมมองที่หลากหลาย ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการมีส่วนร่วม เช่น การมอบหมายให้ทำคลิปวิดีโอรายกลุ่ม นำเสนอผ่านระบบออนไลน์ เพราะว่าจากแบบสอบถามการแสดงข้อคิดเห็นและการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากต่างเห็นว่า กิจกรรมการเรียนการสอนด้านทัศนศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมกลุ่มทำคลิปวิดีโอเพื่อนำเสนอในโปรแกรมยูทูบ เป็นกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้น่าสนใจกว่าวิธีการอื่นๆ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า เพราะกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วงวัยรุ่นเหมาะสมกับวิธีการเรียนรู้ที่ตนเองมีส่วนร่วมมากที่สุด เช่น การได้ลงศึกษาในสถานที่จริง สังเกต ถามด้วยตนเองในสภาพจริง ร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มวางแผน มอบหมายงาน วางรูปแบบการนำเสนอ นำเสนอข้อมูลในสื่อสาธารณะ ซึ่งต้องมีความรับผิดชอบต่องานตนเองสูง และกิจกรรมเหล่านี้เป็นการเรียนรู้เป็นหมู่คณะ และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และสิ่งที่สำคัญ คือ กลุ่มตัวอย่างได้เกิดการเรียนรู้เข้าใจมากกว่าวิธีการอื่นๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชานี้ อย่างไรก็ตามในงานวิจัยนี้การบรรยายของอาจารย์ผู้สอนก็ยังได้รับคะแนนเฉลี่ยที่สูงเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่า การเรียนการสอนแบบบรรยายผสมผสานกับการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมยังมีความสำคัญ ดังนั้น ผู้สอนต้อง

ผสมผสานวิธีการสอนให้เหมาะสมต่อเนื้อหาวิชา และผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาในระดับนโยบายได้ว่า สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิธีการสอนของครูผู้สอน รวมทั้งทฤษฎีทางการศึกษาที่สถาบันมองเห็นว่า จะเป็นแนวทางที่ดีที่สุดที่จะสามารถสร้างผู้เรียนให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบัน และสังคม ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย หลักสูตรควรส่งเสริมให้รายวิชาอื่นๆ ทำวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างนวัตกรรมทางการเรียนการสอน และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการสอนของรายวิชานี้ ได้แก่ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วมหลายรูปแบบ การจัดรูปแบบการเรียนการสอนเน้นศึกษาจากสภาพพื้นที่จริง การจัดรูปแบบการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรงจากผู้เชี่ยวชาญในวิชานี้โดยการมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปสัมภาษณ์รวบรวมข้อมูล นำเสนอในรูปแบบวิชาการผสมผสานบันเทิง เผยแพร่ในสังคมออนไลน์ เชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยายให้ความรู้เพิ่มเติมในรายวิชา และให้ความสำคัญต่อการผสมผสานการจัดการเรียนการสอนแบบบรรยายกับการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากรของวิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันต้นสังกัดที่ช่วยส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษาครั้งนี้ให้สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ และขอขอบคุณคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้พิจารณาผ่านโครงการและให้การรับรองโครงการวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

ฉันทนา ปาปัดถา. (2554). การศึกษาประสิทธิภาพการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร (รายงานการประชุมทางวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย “มสธ. วิจัย ประจำปี 2554”). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พระใบฎีกา เทียนชัย เมธังกาโร (แก้วตุ้มตา). (2554). ประสิทธิภาพการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนเขตพื้นที่อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้รับการตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2555). คู่มือจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ตามระบบคุณภาพมหาวิทยาลัยมหิดล ระยะที่ 3 ประจำปี 2555. นครปฐม: กองพัฒนาคุณภาพ มหาวิทยาลัยมหิดล.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (2557). คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล ประจำปีการศึกษา 2557. นนทบุรี: หิณ หยาง การพิมพ์.

สมบูรณ์ วัฒนะ. (2558). ความพึงพอใจต่อหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสนศึกษา. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12(56), 1-10.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. ค้นเมื่อ 24 มกราคม 2558, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/law%20edu%20%202542.pdf>

โอภา มาจำแกะ. (2551). ผลจากการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยกระบวนการกลุ่ม ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนการสอน วิชา เศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (รายงานผลการวิจัย). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

Barry, A. R. (2010). Teaching Effectiveness and Why It Matters. Retrieved May 14, 2015, from <http://chalkboardproject.org/wp-content/uploads/2010/12/teacher-effectiveness-and-why-it-matters.pdf>

Kumar, R. R., & Khadir, F. (2013). A Study on Teaching Effectiveness of Self-Financing Engineering College Teachers in Kerala. *International Journal of Asian Social Science*, 3(1), 1-9.